

at disse sager er at betragte som alvorlige lovovertrædelser.

Men flere anklagere kunne alligevel have ønsket sig mere støtte til deres arbejde med sagen.

Det gælder først og fremmest ved fastsættelsen af bødepåstanden. I disse sager har anklageren ikke noget takstsystem at støtte sig til. Derfor spiller særmyndighedens rådgivning om bødepåstanden en stor rolle. Fra andre sektorer er anklagerne vant til, at den centrale særmyndighed fremsætter ønsker om bødepåstanden, motiveret med baggrund i særmyndighedens overblik over retspraksis og dens vurdering af momenterne i den foreliggende sag. En kommunalbestyrelse og dens kommuneingeniør er imidlertid ikke i stand til at yde megen rådgivning om bødepåstanden i disse miljøsager.

Men det gælder også ved belysningen af en eventuel miljøskadelighed. Her har flere anklagere følt, at de ikke har fået helt akdækvate bidrag fra særmyndighed eller anmelder, når de stillede spørgsmål. En af anklagerne – en erfaren politimester – fremhævede, at man er bedst tjent med at forberede sådanne sager mundtligt (telefonsamtaler, møder) frem for at udveksle breve.

Enkelte af anklagerne fandt det også forvirrende, at miljøsystemet selv i straffesager optræder decentraliseret. Andre særmyndigheder har centraliseret behandlingen af straffesager. Ofte møder de endda op med bisidder i sagerne. Disse anklagere savnede den sagkundskab og faste støtte, som ligger i den centraliserede behandling af straffesager.

5. Sammenfatning

Denne gennemgang af de større miljøstraffesager fra 1979–1982 har givet nogle fingerpeg om, hvorfor det ikke er lykkedes anklagemyndigheden og miljømyndighederne at overbevise domstolene om, at det er virkelig slemt at overtræde miljølovgivningen.

Starten har været uheldig. Superfos-sagen, som var den første markant store miljø sag, var ikke egnet til at overbevise domstolene. Det var åbenbart, at der ikke forelå miljøskadelighed, og dertil kom, at de lokale myndigheder havde kendt forholdene uden at gribe ind. Afgørelsen i Superfos-sagen har imidlertid smittet af på senere praksis, i hvert fald i vestre landsret, og den har været et våben i hænderne på forsvarerne.

Rigsadvokatens meddelelse og miljøstyrelsens cirkulære fra 1979 har ikke kunnet ændre noget ved dette forhold. Men det nærmere samarbejde mellem miljømyndigheder og anklagemyndighed har været indledning til en periode, hvor anklagemyndigheden har forsøgt sig med meget betydelige bødepåstande. Bødepåstandene har ofte ligget på 100.000 kr. og går helt op til 250.000 kr.

Men store bødepåstande har ikke været nok til at overbevise domstolene. Resultatet har i adskillige sager svaret til 1/10 af anklagerens påstand.

Domspræmisserne viser, at sagerne i de fleste tilfælde ikke har gjort et tilstrækkeligt overbevisende indtryk på dommerne.

Mange af sagerne er ikke mindst procederet på et fortjenstesynspunkt, men domstolene har ikke været meget tilbøjelige til at lægge anklagemyndighedens beregninger af fortjenesten til grund.

Sagerne er derimod i mindre omfang procederet på miljøskadeligheden, som er det andet centrale moment ved vurderingen af strafværdigheden i disse sager. I nogle tilfælde skyldes det måske, at miljøskadeligheden har været ringe. I andre tilfælde kunne en bedre tilrettelæggelse måske have givet et bedre resultat.

Det decentraliserede miljøsystem giver visse problemer for en optimal sagsforberedelse. Det gælder navnlig i henseende til bødepåstanden og begrundelsen for denne. På den anden side er der intet i materialet, der indicerer, at man bør gå bort fra det princip, at politianmeldelsen kommer fra kommunalbestyrelse eller amtsråd. Kun én sag – Superfos-sagen – har en central myndighed – miljøstyrelsen – som anmelder. Resultatet er omtalt ovenfor. Det kan også nævnes, at man i Cheminova-sagen havde miljøministeriet, departementet, som anmelder. Anklagemyndigheden henlagde denne sag, bl.a. under henvisning til, at de lokale myndigheder havde kendt forholdene uden at gribe ind.

Men det er også en taknemmelig opgave at være forsvarer i disse sager. Der kan sættes ind på mange fronter. Og domstolene synes i hvert fald at være lydhøre over for kritik af myndighedernes beregninger af tiltaltes fortjeneste.

Det er imidlertid også iøjnefaldende, at domstolene er meget usikre på, hvordan de skal håndtere disse sager. Præmisserne er